

Załącznik nr 1
do uchwały nr XVII/77/07
Rady Miejskiej w Kętrzynie

Program polityki prorodzinnej miasta Kętrzyn
na lata 2007-2013

KĘTRZYN 2007

SPIS TREŚCI

I. Uwagi ogólne	2
II. Definicje pojęć	3
III. Diagnoza problemu	5
IV. Adresaci programu	6
V. Cel główny	6
VI. Cele szczegółowe i kierunki działań	6
VII. Przewidywane efekty	10
VIII. Podmioty realizujące program	10
IX. Źródła finansowania programu	10
X. Monitoring i ewaluacja	11

I. Uwagi ogólne

"...Rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie..."

Konwencja o Prawach Dziecka

Podstawą opracowania Programu polityki prorodzinnej miasta Kętrzyn na lata 2007-2013 jest art. 17 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593), który nakłada na gminy obowiązek stworzenia systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rodzina stanowi wspólnotę osób, która jest podstawową formą życia indywidualnego i społecznego. To ona jest pierwszym środowiskiem dającym człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju, zaspokajania jego wielu potrzeb oraz wprowadzania go w świat wartości i norm społecznych.

O warunkach prawidłowego rozwoju rodziny decydują w szczególności działania z zakresu polityki społecznej i gospodarczej państwa.

Nie jest możliwe tworzenie nowoczesnego państwa, bez polityki prorodzinnej. To nie tylko pewien system założeń i program działania, lecz przede wszystkim kształtowanie postaw i określonych stylów życia rodzinnego poprzez tworzenie ogólnospołecznego klimatu sprzyjającego rodzinie i stawiającego ją w centrum zainteresowania władz lokalnych, instytucji i organizacji samorządowych, Kościołów i związków wyznaniowych oraz środków społecznego przekazu.

II. Definicje pojęć

Różne definicje rodziny łączy jedna wspólna cecha - eksponują jej znaczenie, zarówno w indywidualnym życiu jednostki, jak i w życiu narodu i społeczeństwa.

Rodzina jest środowiskiem życia niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejsze i podstawowe ogniwo. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest małą grupą pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu).

Rodzina jako grupa społeczna – to związek intymnego, wzajemnego uczucia, współdziałania i wzajemnej odpowiedzialności, w którym akcent pada na wzmocnienie wewnętrznych relacji i interakcji.

W tym ujęciu rodzina pełni funkcje osobowe:

- *małżeńską lub partnerską* - bycie żoną lub mężem, partnerem lub partnerką,
- *rodzicielską* - bycie ojcem lub matką,
- *braterską* - bycie siostrą lub bratem.

Rodzina jako instytucja społeczna – to grupa określona przez stosunki seksualne, odpowiednio unormowane i trwałe, tak by mogła zapewnić odnawianie się sfery reprodukcji.

Funkcje instytucjonalne rodziny:

- *materialno-ekonomiczna* - polega na zaspokajaniu przez rodzinę materialnych potrzeb jej członków,
- *opiekuńczo-zabezpieczająca* - stanowi materialne i fizyczne zabezpieczenie członków rodziny, którzy w pewnych okresach życia

- mają ograniczone możliwości samorealizacji, pozbawieni są środków do życia lub wymagają pomocy,
- *prokreacyjna* - polega na zaspokajaniu rodzicielskich potrzeb emocjonalnych - ojcostwa i macierzyństwa, pozwala na utrzymywanie biologicznej ciągłości rodziny i społeczeństwa,
  - *seksualna* - zaspokajanie popędu seksualnego,
  - *legalizacyjno-kontrolna* - sankcjonowanie postępowania członka rodziny przez rodzinę, nadzorowanie jego postępowania,
  - *socjalizacyjno-wychowawcza* - wprowadzanie dziecka w świat kultury danego społeczeństwa,
  - *klasowa* - określenie pozycji członków rodziny w strukturze społeczeństwa,
  - *kulturalna* - zapoznavanie młodego pokolenia z dziejami kultury i jej trwałymi pomnikami, zachęcanie do aktywnego korzystania z wartości kulturalnych,
  - *rekreacyjno-towarzyska* - umożliwia odzyskanie w domu rodzinnym wewnętrznej równowagi emocjonalnej,
  - *emocjonalno-ekspresyjna* - zaspokaja emocjonalne potrzeby członków rodziny, sprzyja wyrażaniu osobowości, daje możliwość uzyskania kontaktu psychicznego.

Polityka rodzinna – to całokształt norm prawnych, działań i środków uruchamianych przez państwo w celu stworzenia odpowiednich warunków życia dla rodziny; jej powstania, prawidłowego funkcjonowania i spełniania przez nią wszystkich ważnych społecznie ról.

U podłoża tak zdefiniowanej polityki rodzinnej leżą następujące założenia:

- rodzina jest podstawową i najważniejszą instytucją społeczną,
- rodzina powinna być wspierana przez państwo,
- polityka rodzinna oznacza wielość polityk, a nie pojedynczy, jednolity akt prawny.

Pojęcie **polityka prorodzinna** jest terminem potocznym, wartościującym, przy pomocy którego oceniana jest polityka społeczna państwa wobec rodziny. Nie występuje on jako samodzielne pojęcie w literaturze przedmiotu z zakresu polityki społecznej.

Polityka społeczna państwa wobec rodziny może być uznana za politykę prorodzinną, jeśli realizuje ona jasno wytyczone cele, które państwo chce zrealizować w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju oraz zaspokajania potrzeb bytowych i kulturalnych rodziny.

III. Diagnoza problemu

Rodzina jest podstawowym, naturalnym środowiskiem narodzin i rozwoju człowieka, a jednocześnie fundamentalną instytucją społeczną. Oparta na trwałych podstawach związków emocjonalnych i biologicznych podlega jednak przemianom w zakresie swojej struktury, modelu wewnątrzrodzinnego i realizowanych funkcji.

Przemiany te dokonują się pod wpływem wielu czynników, wynikających z procesów rozwoju i przemian społeczno-ekonomicznych, we wzajemnym związku, wynikającym ze wzrastającej roli rodziny we wszechstronnym rozwoju i postępie społecznym.

Dokonujące się w Polsce zmiany społeczne i gospodarcze, oprócz pozytywnych skutków, powodują jednocześnie pogłębianie się wielu negatywnych zjawisk. Należą do nich m. in. bezrobocie, spadek dochodów, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, a także wzrost zjawisk społecznie niepożądanych i zachowań patologicznych.

Wymienione zjawiska są przyczyną zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny. W ostateczności mogą prowadzić do rozpadu rodziny, co negatywnie wpływa na rozwój i funkcjonowanie dziecka.

Budowa systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, zapewnienie skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów powinno być priorytetem w polityce samorządów lokalnych.

Tab. 1   ***Liczba rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kętrzynie w latach 2004-2006***

Wyszczególnienie	2004	2005	2006
Rodziny (ogółem)	1.244	1.449	1.601
Rodziny z dziećmi	624	579	-
Rodziny niepełne	269	279	351
Rodziny emerytów i rencistów	184	221	284

IV. Adresaci programu

- rodziny funkcjonujące prawidłowo, z uwzględnieniem rodzin wielodzietnych,
- rodziny będące w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- rodziny niewydolne wychowawcze,
- rodziny zagrożone patologią oraz rodziny patologiczne,
- rodziny zagrożone eksmisją,
- rodziny niezaradne życiowo.

V. Cel główny

Stworzenie lokalnego systemu wsparcia rodziny oraz promowanie prawidłowego funkcjonowania rodzin.

VI. Cele szczegółowe i kierunki działań

Cel 1 – Inicjowanie i realizacja działań na rzecz rodziny

Kierunki działań:

1. opracowywanie lokalnych programów i projektów polityki prorodzinnej;

2. promocja skutecznych metod i form wspierania rodziny (lokalne media, wolontariat, grupy samopomocowe);
3. systematyczna współpraca z organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz dzieci i rodzin;
4. współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi;

Cel 2 – Włączenie społeczności lokalnej do działań na rzecz rodziny

Kierunki działań:

1. organizowanie imprez integracyjno-sportowych i kulturalnych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu dzieci i rodzin;
2. promocja i organizowanie „Dni Rodziny”;
3. organizowanie edukacji na temat prawidłowo funkcjonującej rodziny.

Cel 3 – Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji społecznej, ekonomicznej i prawnej rodzin

Kierunki działań:

1. podejmowanie inicjatyw na rzecz aktywizacji zawodowej osób i rodzin znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz wspieranie otoczenia społecznego osób bezrobotnych (członków rodzin i in. osób zależnych);
2. wspieranie rodzin będących w trudnej sytuacji bytowej w formie finansowej:
  - a) w ramach zasiłków z pomocy społecznej:
    - zasiłki stałe, okresowe, celowe i celowe specjalne,
    - finansowanie dożywiania dzieci w szkole oraz osób dorosłych, w tym realizacja rządowych programów, programów lokalnych i innych,
    - dofinansowywanie wypoczynku letniego i zimowego dzieci,
    - dofinansowywanie do zakupu przyborów szkolnych.
  - b) w ramach systemu świadczeń rodzinnych:
    - przyznawanie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami,

- przyznawanie zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych,
  - przyznawanie zaliczek alimentacyjnych.
- c) przyznawanie dodatków mieszkaniowych – przeciwdziałanie eksmisjom w ramach zawieranych kontraktów socjalnych, pomoc finansowa w celu zmniejszenia zadłużenia.
3. promowanie działań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin oraz zapobiegania eksmisjom – rozwój polityki mieszkaniowej, tworzenie mieszkań socjalnych, mieszkań chronionych;
  4. zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju;
  5. tworzenie programów stypendialnych w celu wyrównywania szans dla dzieci z rodzin najuboższych;
  6. inicjowanie kształtowania prawa oraz jego wprowadzania na szczeblu lokalnym w zakresie wzmocnienia i rozwoju rodzin.

Cel 4 – Pomoc rodzinom dysfunkcyjnym i niewydolnym wychowawczo

Kierunki działań:

1. terapia i prowadzenie grup wsparcia dla kobiet z rodzin, w których wystąpiło zjawisko przemocy;
2. realizacja programów socjoterapeutycznych dla dzieci korzystających ze świetlic dziennego pobytu na terenie miasta prowadzonych przez instytucje i organizacje pozarządowe, szkoły, kościoły;
3. poradnictwo i terapia dla dzieci i młodzieży z rodzin, w których istnieje czynny problem alkoholowy oraz rodzin bez problemu alkoholowego, ale z utrzymującymi się dysfunkcjami rodziny, skutkującymi zaburzeniami rozwoju dzieci i młodzieży;
4. zapewnienie opieki dla dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, pomoc w odrabianiu lekcji, organizowanie czasu wolnego oraz wypoczynku;
5. rozwijanie systemu pomocy dzieciom niedostosowanym społecznie poprzez uruchamianie miejsc dziennego pobytu i rozwijanie

- klubowych form pomocy dzieciom zagrożonym wykluczeniem społecznym;
6. opracowanie i prowadzenie „banku dzieci potrzebujących pomocy i rodzin gotowych do udzielania wsparcia” – rodzin zaprzyjaźnionych z dzieckiem;
  7. promowanie w mediach dobrych przykładów pomocy dzieciom i rodzinom;
  8. utworzenie systemu rotacyjnych mieszkań chronionych dla usamodzielniających się osób bezdomnych i osób chorych, wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze.

Cel 5 – Rozwój infrastruktury i usług w zakresie opieki oraz poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego.

Kierunki działań:

1. Wspieranie tworzenia infrastruktury socjalnej na rzecz systemu specjalistycznej pomocy rodzinom:
  - Dom Dziennego Pobytu,
  - poradnie specjalistyczne,
  - ośrodki interwencji kryzysowej,
  - opieka domowa nad ludźmi w podeszłym wieku,
  - grupy wsparcia.
2. Doskonalenie i szkolenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodzin oraz kadr i instytucji pomocy społecznej, w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją.
3. Inicjowanie przedsięwzięć kierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

VII. Przewidywane efekty

- poprawa sytuacji socjalno - bytowej,
- poprawa i nabycie kompetencji niezbędnych do społecznej egzystencji,
- zmniejszenie liczby rodzin zagrożonych eksmisją,
- zmniejszenie liczby wyroków eksmisyjnych spowodowanych zadłużeniem lokalu,
- podniesienie umiejętności wychowawczych rodzin,
- zminimalizowanie skutków patologii rodziców w odniesieniu do ich dzieci,
- zintensyfikowanie działań profilaktycznych we wstępnej fazie patologizacji rodziny,
- ekspertyza możliwości środowiska lokalnego w zakresie działań opiekuńczych, pomocowych i profilaktycznych względem rodzin,
- zintegrowanie działań władz lokalnych, instytucji i organizacji pozarządowych oraz kościoła i związków wyznaniowych na rzecz rodziny.

VIII. Podmioty realizujące program

1. Burmistrz Miasta,
2. Rada Miasta,
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
4. organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego,
5. Kościoły i związki wyznaniowe.

IX. Źródła finansowania programu

1. budżet miasta,
2. budżet państwa,
3. państwowe fundusze celowe,
4. budżety organizacji pozarządowych,

5. inne źródła (np. darowizny, dotacje z programów)

X. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja poprzez zbieranie, analizę i interpretację danych, mają na celu ocenę wartości Programu.

Ma to znaczenie zarówno dla podmiotów realizujących Program, które sprawdzają w ten sposób efektywność swoich działań i skuteczność przyjętych założeń, jak i dla sponsorów, którzy oczekują informacji o sposobie wydatkowanych pieniędzy.